

УДК 811.112.2:367.625.43

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/73-1-29>**Олена БОРОВСЬКА,***orcid.org/0000-0002-3688-3621*

кандидат філологічних наук,

старший викладач кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

(Вінниця, Україна) *oborovska@vspu.edu.ua***Тетяна СОЛЬСЬКА,***orcid.org/0000-0002-2983-6704*

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри германської філології, перекладу та зарубіжної літератури

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

(Вінниця, Україна) *tsolska@vspu.edu.ua*

ПАРТИЦИПНЕ ОЗНАЧЕННЯ У СУЧАСНІЙ НІМЕЦЬКІЙ МОВІ

У статті проаналізовано та теоретично обґрунтовано структурно-семантичні і функційні особливості німецьких партиципів у синтаксичній ролі атрибута; ознаки партиципних атрибутів охарактеризовано у рамках розширеної теорії синтаксичного аналізу речення; окреслено основні відмінності партиципних атрибутів від ад'єктивних; досліджено синтаксичну поведінку імпліцитних суб'єктів партиципних атрибутів; встановлено аргументну структуру дієслів, що покладені в основу партиципів-вершин партиципних атрибутів.

У ролі атрибутів партиципи слідує правилу суміжності, займаючи позицію безпосередньо ліворуч або праворуч від означуваного слова. Завдяки своєму дієслівному походженню партиципні означення мають особливі можливості поширення (залежними і незалежними від валентності дієслова елементами та ад'юнктами різноманітної семантики, розташованими ліворуч від партиципа) і власну специфіку. Тому їх слід розглядати окремо від ад'єктивних атрибутів.

Імпліцитний суб'єкт партиципа у партиципному атрибуті співвідноситься з означуваним словом. Суб'єктні відношення залежать від семантико-структурної характеристики дієслова, що лежить в основі партиципа, – його транзитивності / інтранзитивності, ергативності.

Синтаксичну роль атрибута здатні виконувати партиципи II інтранзитивних дієслів, які є ергативними. Суб'єкт ергативних дієслів фактично є переміщеним прямим додатком та має більше спільного з об'єктом транзитивних дієслів, ніж з суб'єктом перехідних та інтранзитивних неергативних дієслів. Ознакою як ергативних дієслів, так і дієслів у пасиві є те, що вони наділяють тета-роллю тільки свій об'єкт, позиція суб'єкта залишається немаркованою. На відміну від пасивного стану, коли призупинення тета-ролі АГЕНС та відсутність здатності наділяти відмінком комплемент є властивістю, що впливає з морфології пасиву та є результатом операції пасивізації, нездатність ергативних дієслів наділяти відмінком та маркувати тематичною роллю комплементи пов'язана з їхніми внутрішніми семантичними характеристиками. Від інших інтранзитивних дієслів ергативні дієслова відрізняються тим, що їхній суб'єкт є одночасно "прихованим" об'єктом дії, яку вони виражають.

Проведене дослідження дозволило виявити та проаналізувати зв'язок між аргументною структурою дієслів, що лежать в основі партиципів, і особливостями німецьких партиципних означень і конструкцій у синтаксичній ролі атрибутів.

Ключові слова: партицип I, партицип II, партиципне означення, імпліцитний суб'єкт, ергативне дієслово.

Olena BOROVSKA,

orcid.org/0000-0002-3688-3621

PhD in Philology,

Senior Lecturer at the Department of German Philology, Translation and Foreign Literature

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

(Vinnytsia, Ukraine) oborovska@vspu.edu.ua

Tetiana SOLSKA,

orcid.org/0000-0002-2983-6704

PhD in Philology,

Associate Professor at the Department of German Philology, Translation and Foreign Literature

Vinnytsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University

(Vinnytsia, Ukraine) solska1986@gmail.com

PARTICIPIAL ATTRIBUTES IN THE CONTEMPORARY GERMAN LANGUAGE

The article analyzes the structural-semantic and functional features of German participles in the syntactic role of an attribute; characterizes the features of participial attributes within the framework of the extended theory of syntactic analysis; outlines the main differences between participial attributes and adjectival attributes; investigates the syntactic behavior of implicit subjects of participial attributes; determines the argument structure of verbs that form the basis of participial attribute heads.

In the role of attributes, participles follow the adjacency rule, occupying a position directly to the left or right of the word they refer to. Due to their verbal origin, participial attributes have special possibilities of extension (by elements and adjuncts of various semantics, located to the left of the participle) and their own specificity. Therefore, they should be considered separately from adjectival attributes.

The implicit subject of a participle in a participial attribute correlates with the word being referred to. Subject relations depend on the semantic and structural characteristics of the verb forming the basis of the participle, i.e. its transitivity/intransitivity, ergativity.

The syntactic role of an attribute can be fulfilled by the participles II of intransitive verbs that are ergative. The subject of ergative verbs is actually a displaced direct object and has more similarities to the object of transitive verbs than to the subject of transitive and intransitive non-ergative verbs. Both ergative verbs and verbs in passive voice can assign the theta role only to their object, while the position of the subject remains unmarked. The inability of ergative verbs to assign a case and to mark complements with a thematic role is related to their internal semantic characteristics. Thus, the subject of an ergative verb is simultaneously a «latent» object of the action of this verb.

The study has revealed and analyzed the relationship between the argument structure of the verbs forming the participles and the peculiarities of German participle attributes and other participle constructions in the syntactic role of attributes.

Key words: Participle I, Participle II, participial attribute, implicit subject, ergative verb.

Постановка проблеми. Речення є одним з центральних понять синтаксису, його основною одиницею, навколо якої групуються інші види синтаксичних категорій. Хоча розвиток теорії речення та вивчення синтаксичних ролей різних членів речення тривають вже багато років, вони все ще містять певні лакуни, заповнення яких є завданням сучасних лінгвістичних розвідок. Партиципи належать до мовних одиниць з синкретичною лексико-граматичною природою, що викликає особливий інтерес дослідників до вивчення синтаксичної поведінки партиципів.

Аналіз досліджень. У роботах, присвячених проблематиці партиципа як нефінитної форми дієслова, вивчалися різні аспекти функціонування німецьких партиципів і партиципних конструкцій. Увага дослідників зосереджувалася на діахронічному аналізі партиципів (Долгополова, 2010; Salzmänn, Schaden, 2019); особливостях видової

семантики та граматичному аспекті партиципів (Bohrik, Gehrke, 2019); з'ясуванні морфонологічних ознак (Pross, Roßdeutscher, 2019), семантичних джерел результативності дієприкметників (Родюк, 2018) та вивченні морфологічних і лексико-семантичних властивостей субстантивованих партиципів (Приходько, 2018); визначенню статусу партиципів і різноманітних конструкцій з ними з погляду генеративного синтаксису (Боровська, 2021).

Мета статті — встановити та теоретично обґрунтувати семантико-структурні і функційні особливості партиципів у синтаксичній ролі атрибута (означення) у сучасній німецькій мові. Поставлена мета передбачає вирішення таких завдань: охарактеризувати ознаки партиципних означень у рамках розширеної теорії синтаксичного аналізу речення; окреслити основні відмінності партиципних означень від ад'єктивних; про-

аналізувати синтаксичну поведінку імпліцитних суб'єктів партиципних означень; розглянути аргументну структуру дієслів, що покладені в основу партиципів-вершин партиципних означень.

Виклад основного матеріалу. Розширений синтаксичний аналіз речення засновується на розмежуванні членів речення першого ступеня (до яких відносять предикат, суб'єкт, об'єкт, обставину, предикатив) та *атрибутивів* (Welke, 2007). На рівні речення синтаксичну структуру представлено у термінах членів речення (предикат, суб'єкт тощо), на рівні словосполучення виділяють атрибут та ядро члена речення. Головні речення, підрядні речення, інфінітивні та партиципні конструкції є структурами рівня речення. Їхньою вершиною (ядром) є предикат. Члени речення першого ступеня залежать від дієслова, яке утворює простий чи складений предикат. Предикати можуть бути утворені фінітними дієсловами в головних та підрядних реченнях та інфінітивами і партиципами в інфінітивних та партиципних конструкціях. Головним критерієм розрізнення членів речення першого ступеня та атрибутів є залежність чи незалежність від інших членів речення. Атрибути залежать від вершини відповідного словосполучення. Незалежно від довжини словосполучення, усі елементи є атрибутом вершини (Welke, 2007: 49).

Німецькій мові властиве широке застосування атрибутів, за допомогою чого створюється вища інформаційна насиченість тексту (Thurmaier, 2013: 93). *Атрибуція* – це синтаксична функція, яка уможливує більш точне означення (модифікацію) іменників. До атрибутів відносять усі можливі поширення мінімальної іменної групи (IDS-Grammatik). Атрибути реалізуються різними засобами (ад'єктивними групами, іменними групами в генітиві, прикладками, прийменниковими групами, адвербіальними групами, інфінітивними конструкціями тощо) (IDS-Grammatik).

У ролі атрибутів партиципні означення відповідають *правилу суміжності* (*Adjazenzregel*) (Welke, 2007: 95), тобто займають позицію безпосередньо ліворуч або праворуч від означуваного слова. За морфосинтаксичною поведінкою партиципний атрибут та герундив відносять до відмінюваних атрибутів, атрибутивну партиципну конструкцію – до невідмінюваних атрибутів. Завдяки своєму дієслівному походженню партиципні означення мають особливі можливості поширення (залежними і незалежними від валентності дієслова елементами та ад'юнктами різноманітної семантики, розташованими ліворуч від партиципа), і власну специфіку. Тому їх слід розглядати окремо від ад'єктивних атрибутів.

Особливість речення з партиципним означенням – розташування партиципа з відповідними ад'єктивними закінченнями у препозиції до означуваного слова:

(1) *Der Autor geht so weit zu sagen, dass Kerr „diese [wiederholt auftretende] Redewendung als gleichzeitig konformistische und in ihrer Wirkung überhöhende Phrase ansieht und ablehnt“* (Zeitschrift für Rezensionen, 2016: 15).

(2) *In diesem Zusammenhang beschreibt Horn neben anderem die Kritik an der Konventionalisierung der [vielfach verwendeten] Ausdruckseinheiten „schnellebige Reichshauptstadt“, „schnellebige Zeit“ sowie „Schatten vorauswerfen“ als Formen von Journalismus- als auch von Sprachgebrauchskritik* (Zeitschrift für Rezensionen, 2016: 15).

У разі трансформації таких партиципних означень їхніми еквівалентами виявляються означальні відносні підрядні речення (приклад (1')):

← (1') *Diese Redewendung, die wiederholt auftritt.*

Означуване партиципом слово може бути ідентичним суб'єкту або додатку матричного речення. За такої умови імпліцитний суб'єкт партиципного означення збігається з означуваним словом, якщо вершиною означення є партицип I (приклад (3')):

(3) *die [PRO_i vorliegende] Arbeit_i* (Zeitschrift für Rezensionen, 2020: 126) ← (3') *Die Arbeit liegt vor.*

Імпліцитні суб'єкти означень, вершиною яких є партицип II, виявляють два варіанти відношень з означуваним словом:

1) імпліцитний суб'єкт означення є кореферентним означуваному слову, якщо партицип II утворено від інтранзитивного граничного дієслова (партицип II дієслова *entstehen* у прикладі (4)) або від рефлексивного дієслова (партицип II від дієслова *sich verspäten* у прикладі (5)):

(4) *die [PRO_i neu entstandenen] Klammern_i* (Zeitschrift für Rezensionen, 2020: 77) ← (4') *Die Klammern sind entstanden.*

(5) *die [PRO_i verspätete] Disziplin_i* (Zeitschrift für Rezensionen, 2019: 86). ← (5') *Die Disziplin hat sich verspätet.*

2) імпліцитний суб'єкт означення є ідентичним прямому об'єкту активної глибинної структури (далі – ГС) (прямий додаток *die Ansätze* в прикладі (6')), якщо партицип II утворено від транзитивного дієслова (партицип II від дієслова *vorstellen* у реченні (6)):

(6) *die [PRO_i vorgestellten] Ansätze* (Zeitschrift für Rezensionen, 2018: 86) ← (6') *Man hat die Ansätze vorgestellt.*

Отже, клас дієслів, які у традиційній граматиці позначаються як інтранзитивні, не є гомогенним.

Серед інтранзитивних дієслів виділяють *інтранзитивні неергативні* та *інтранзитивні ергативні* дієслова. У генеративній граматиці виходять з того, що суб'єкт речення (зовнішній аргумент на рівні аргументної структури) синтаксично представлено за рамками комплексу *V(+Objekt)* (Müller, 2000: 43). Присутність суб'єкта зумовлено загальними характеристиками граматичного ладу німецької мови.

Розглянемо аргументну структуру транзитивних (приклад (7)), інтранзитивних неергативних (приклад (8)) та інтранзитивних ергативних дієслів (приклад (9)).

(7) *In Ersterem vergleicht der Autor das moderne deutsche Interpunktionssystem mit jenen anderer moderner europäischer Sprachen unter Rückgriff auf Bredels Modell* (Zeitschrift für Rezensionen, 2020: 76).

На схемі (рис. 1) спрощено представлено аргументну структуру транзитивного дієслова *vergleichen*, яке відкриває позиції для внутрішнього аргументу *das Interpunktionssystem* та для зовнішнього аргументу *der Autor*:

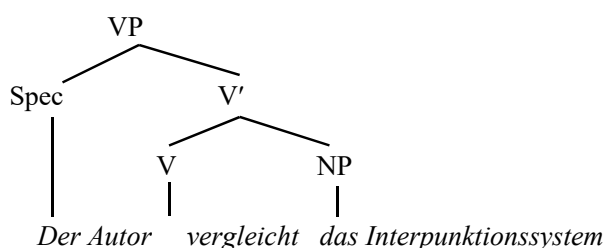

Рис. 1. Репрезентація аргументної структури транзитивного дієслова *vergleichen*

(8) *Er schweigt oft* (Linguistik online, 2002: 28).

Аргументну структуру інтранзитивного дієслова *schweigen*, яке відкриває одну позицію для зовнішнього аргументу, можна подати таким чином (рис. 2):

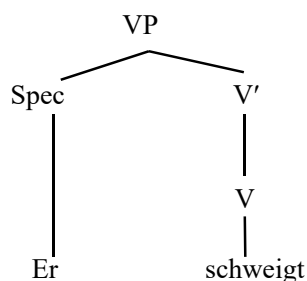

Рис. 2. Репрезентація аргументної структури інтранзитивного дієслова *schweigen*

У реченні (9) бачимо приклад партиципа II від ергативного дієслова в атрибутивній ролі:

(9) *Dafür ist es aber mit besonders interessanten und gelungenen Beiträgen „bestückt“* (Zeitschrift für Rezensionen, 2019: 175). ← *Die Beiträge sind gelungen*.

Єдиний аргумент ергативного дієслова *gelingen* породжується в канонічній позиції внутрішнього аргументу (рис. 3):

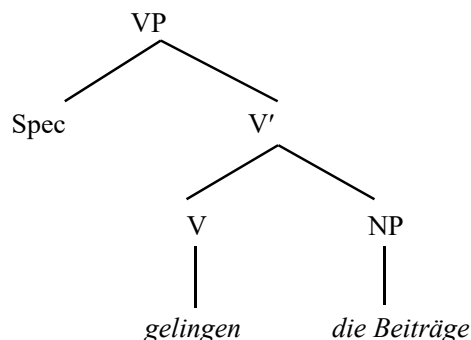

Рис. 3. Репрезентація аргументної структури ергативних дієслів: глибинна структура

Після цього відбувається пересув внутрішнього аргументу в позицію зовнішнього (рис 4). Тому на схемі репрезентації ГС (рис. 3) єдиний аргумент дієслова *gelingen* є внутрішнім, а не зовнішнім аргументом. Незаповнена (порожня) позиція позначається на дериваційній схемі “ес” (Engl.: “empty category” – незаповнена категорія, відсутній у структурі речення після застосування операції озвучення елемент) (рис. 4). Суб'єкти ергативних дієслів можна, таким чином, зіставити з суб'єктами пасивних речень. В обох випадках говорять про похідні суб'єкти (*derivierte Subjekte*).

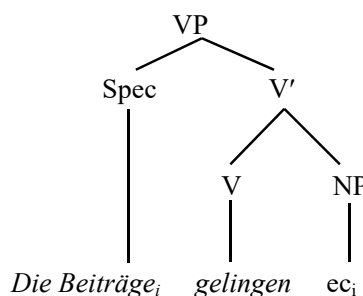

Рис. 4. Репрезентація аргументної структури ергативних дієслів: поверхнева структура

Розглянемо активне та пасивне речення більш детально:

(7') *Der Autor vergleicht das Interpunktionssystem*.

(7'') *Das Interpunktionssystem wird (vom Autor) verglichen*.

Дієслово *reparieren* в активній конструкції наділяє свої аргументи такими тематичними ролями: внутрішній аргумент (*das Interpunktionssystem*).

system) – роллю ПАЦІЄНС (ТЕМА), зовнішній аргумент (*Der Autor*) – тета-роллю АГЕНС.

У пасивному реченні аргумент із тета-роллю ПАЦІЄНС (*das Interpunktionssystem*) реалізується як суб'єкт (узгоджується з фінітним дієсловом), а зовнішній аргумент з тета-роллю АГЕНС (*der Autor*) стає факультативним та замість іменної групи (NP) з'являється на рівні поверхневої структури у вигляді прийменникової групи (PP) (*vom Autor*). Дієслово призначає своєму комплементу (прямому додатку *das Interpunktionssystem*) тета-роль ПАЦІЄНС. У пасивних реченнях зовнішня тета-роль (АГЕНС) реалізується факультативною прийменниковою групою (PP). Така позиція (SpecVP), яка в активному реченні отримує зовнішню тета-роль, залишається незаповненою у пасивній конструкції на рівні ГС (рис. 5):

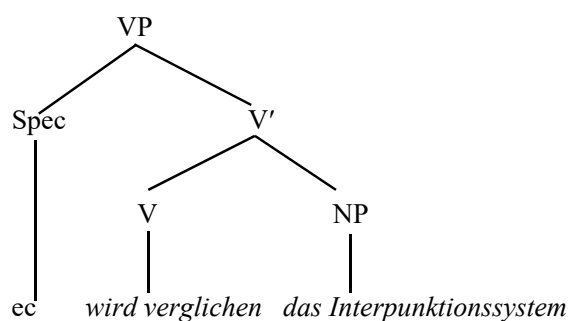

Рис. 5. Структурна репрезентація пасивної конструкції: глибинна структура

Внутрішній аргумент ГС можна перемістити в позицію перед фінітним дієсловом, де він узгоджується з дієсловом як синтаксичний суб'єкт (*Das Interpunktionssystem wird verglichen*). Такий пересув іменної групи (NP) з позиції внутрішнього аргументу в позицію зовнішнього аргументу пояснюється втратою дієсловом з пасивною морфологією здатності наділяти свій комплемент (структурним) відмінком (акузативом). Крім того, тимчасово анулюється зовнішня роль АГЕНС.

Це явище носить назву *узагальнення Бурціо* (Burzio, 1986: 184): дієслово, яке не розподіляє зовнішніх тета-ролей, не наділяє комплементи структурним відмінком (акузативом), і навпаки, дієслово, яке не може наділити структурним відмінком (акузативом) комплементи, залишає зовнішню аргументну позицію немаркованою тета-роллю. У пасивному реченні комплемент-іменна група хоча й отримує тета-роль, але не отримує відмінка (безпосередньо від дієслова). Для того, щоб отримати відмінок, потрібно здійснити пересув іменної групи в таку позицію, у якій вона може отримати відмінок (Stechow, Sternefeld, 1988: 189).

Таким чином, конструкції з ергативними дієсловами подібні до пасивних конструкцій у тому сенсі, що їхній суб'єкт фактично є переміщеним прямим додатком. На відміну від пасивного стану, коли призупинення тета-ролі АГЕНС та відсутність здатності наділяти відмінком комплемент є властивістю, що випливає з морфології пасиву та є результатом *операції пасивізації*, нездатність ергативних дієслів наділяти відмінком та маркувати тематичною роллю комплементи пов'язана з їхніми внутрішніми семантичними характеристиками. З цієї причини ергативні дієслова також часто позначають як *неакузативні* (Perlmutter, 1978: 157–189), тобто такі, що не наділяють свій комплемент відмінком і не маркують його зовнішньою тета-роллю. Неакузативні дієслова відрізняються від інших інтранзитивних дієслів тим, що їхній суб'єкт є одночасно “прихованим” об'єктом дії, яку вони виражають. Іншими словами, він не є активним виконавцем дії, вираженої відповідним дієсловом (Родюк, 2013: 97).

Отже, в ергативних дієсловах відсутній зовнішній аргумент, суб'єкт породжується в позиції внутрішнього аргументу, отримує тета-роль ПАЦІЄНС, однак не маркується знахідним відмінком. Після пересуву в позицію специфікатора TP, іменна група NP маркується називним відмінком. У неергативних дієслів, навпаки, відсутній внутрішній аргумент (Полховська, 2012: 278).

Як неергативні, так і неакузативні дієслова є інтранзитивними, проте суб'єкт нергативних дієслів марковано тета-роллю АГЕНС; суб'єкт неакузативних дієслів ніколи не є АГЕНСОМ. Неакузативні дієслова часто виражають граничну та динамічну зміну стану. Тематичну роль не-АГЕНСА виражено як правило, акузативом, при ергативних дієсловах для нього вжито номінатив.

У досліджуваному корпусі в атрибутивній ролі функціонують партиципи II одновалентного ергативного дієслова *entstehen* та двовалентного дієслова *gelingen*.

У прикладах (10) та (11) тематична роль ПАЦІЄНС іменників *Sprachspiele* та *Formulierung*, атрибутом яких є партицип *gelingen*, відповідає синтаксемі носія стану:

(10) *Neben vielen sehr witzigen und [PRO_i gelungenen] Sprachspielen_i gibt es wenige gewöhnungsbedürftige, wie beispielsweise das In-Sprichwörter-Hineingreifen, um die blühenden Wörter zu pflücken* (Zeitschrift für Rezensionen).

(11) *Studentin H. macht die Autorinnen also auf eine [PRO_i gelungene] Formulierung aufmerksam* (Linguistik online).

У прикладах (12) та (13) тематична роль ПАЦІЄНС іменників *die Textkommentare* та *die Karte*, означуваних партиципом *gelungen*, відповідає синтаксемі носія якості:

(12) *Dabei untersuchten wir die im Projekt entstandenen Textkommentare* (Linguistik online).

(13) *Zusammenfassend lässt sich auf der Grundlage der aus den Online-Daten entstandenen Karte für die wortgeografischen Verteilungen der dialektalen Bezeichnungen von Sommersprossen herausstellen* (Linguistik online).

Саме синтаксеми носія якості та носія стану визначають критерій ергативності як семантико-синтаксичний (Петрик, 2001: 4).

Таким чином, виявляється, що суб'єкт ергативних дієслів має більше спільного з об'єктом транзитивних дієслів, ніж з суб'єктом перехідних та інтранзитивних неергативних дієслів. Ознакою як ергативних дієслів, так і дієслів у пасиві є те, що вони наділяють тета-роллю тільки свій об'єкт (додаток), позиція суб'єкта залишається немаркованою (Oppenrieder, 1991: 40). Це пояснює той факт, що синтаксичну роль атрибути здатні виконувати партиципи II лише тих інтранзитивних дієслів, які є ергативними.

Особливість речення з атрибутивною партиципною конструкцією – постпозиція партиципа в невідмінюваній формі до означуваного слова та фіксоване розташування партиципної конструкції у структурі матричного речення.

Еквівалентними конструкціями у разі трансформації партиципної атрибутивної конструкції виявляються означальні відносні підрядні речення (14') та партиципні атрибути (14''):

(14) *Der Textsortenbegriff, [synonym zum Terminus Gattung gebraucht], bleibt unklar* (Zeitschrift für Rezensionen). ← (14') *Der Textsortenbegriff, den der Autor synonym zum Terminus Gattung gebraucht, bleibt unklar.* ← (14'') *Der vom Autor synonym zum Terminus Gattung gebrauchte Textsortenbegriff bleibt unklar.*

Порівнявши приклади (14), (15) та (16) з їхніми еквівалентами бачимо, що атрибутивні партиципні конструкції можуть трансформуватися в означальні підрядні речення та поширені партиципні атрибути без зміни змісту пропозиції та підкреслюють якісну сторону ознаки більшою мірою, ніж означальні речення.

У підрядному означальному реченні відносний сполучник узгоджується з означуваним іменником у роді та числі, партицип у атрибутивній конструкції має коротку неузгоджену форму, тобто більш незалежне граматичне оформлення, ніж підрядне означальне речення та виражає більш незалежні зв'язки, наприклад:

(15) *Das zusammengetragene Wissen, kognitiv zu einem Charakterbild*

zusammengefügt, bleibt im weiteren Kommunikationsverlauf innerlich repräsentiert und entwickelt (Zeitschrift für Rezensionen). ← (131') *Das zusammengetragene Wissen, das kognitiv zu einem Charakterbild zusammengefügt wird, bleibt im weiteren Kommunikationsverlauf innerlich repräsentiert und entwickelt.*

Подібно до означальних речень, партиципна конструкція у ролі атрибути розташовується після означуваного слова згідно з правилом суміжності, тому у прикладі (16) імпліцитний суб'єкт конструкції *[bestehend aus linksgerichteten, juden- und ausländerfreundlichen Gruppen]* є кореферентним не суб'єкту матричного речення *die Ingroup*, а предикативу *als Opfer*:

(16) *Die politische Ingroup, der FPÖ wird dabei häufig als Opfer, der Regierungsparteien sowie der Gutmenschenjagdgesellschaft bzw. der internationalen Jagdgesellschaft, [PRO, bestehend aus linksgerichteten, juden- und ausländerfreundlichen Gruppen] stilisiert* (Linguistik online, 2017: 97). ← (16') *Die politische Ingroup der FPÖ wird dabei häufig als Opfer der Regierungsparteien sowie der Gutmenschenjagdgesellschaft bzw. der internationalen Jagdgesellschaft, die aus linksgerichteten, juden- und ausländerfreundlichen Gruppen bestehen, stilisiert.* ← (16'') *Die politische Ingroup der FPÖ wird dabei häufig als [aus linksgerichteten, juden- und ausländerfreundlichen Gruppen bestehenden] Opfer der Regierungsparteien sowie der Gutmenschenjagdgesellschaft bzw. der internationalen Jagdgesellschaft stilisiert.*

Імпліцитний суб'єкт партиципа співвідноситься з означуваним словом. Суб'єктні відношення також залежать від семантико-структурної характеристики дієслова, що лежить в основі партиципа, – його транзитивності / інтранзитивності, ергативності.

Висновки. Отже, німецькі (поширені) партиципні означення – це пропозитивні атрибути на базі партиципа I чи II, співвіднесеного з означуваним словом – одним з аргументів матричної предикації. Партиципні означення цього типу мають такі характеристики: у позиції суб'єкта пропозитивного атрибути знаходиться означуване слово – зовнішній чи внутрішній аргумент матричної предикації; власний суб'єкт партиципного означення є імпліцитним; у позиції предиката пропозитивного атрибути вживаються партиципи I як транзитивних, так і інтранзитивних дієслів; партиципи II транзитивних та ергативних дієслів; для встановлення темпоральної референції парти-

ципів важливим є відношення з матричним предикатом; пропозитивний атрибут розташовується перед означуванням аргументом та набуває відповідної ад'єктивної флексії.

Німецькі атрибутивні партиципні конструкції – це конструкції у синтаксичній ролі атрибута з партиципом I чи II, співвіднесеним з означуванням словом – одним з аргументів матричної предикації. Партиципні конструкції цього типу розташовуються в невідмінюваній формі в постпозиції до означуваного слова та мають такі характеристики: предикатним центром пропозитивного атрибута є партицип I чи II; імпліцитний суб'єкт є корефе-

рентним одному з аргументів матричної предикації; темпоральна інтерпретація дії партиципа залежить від співвідношення з предикатом матричного речення.

Проведене дослідження дозволило виявити та проаналізувати зв'язок між аргументною структурою дієслів, що лежать в основі партиципів, і особливостями німецьких партиципних означень і конструкцій у синтаксичній ролі атрибутів. Дослідження відкриває також перспективи міжмовних зіставлень виявів синтаксичної та функційної поведінки партиципів і партиципних означень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Боровська О. О. *Партицип і партиципні конструкції у сучасній німецькій мові: семантико-структурний та функційний аспекти* : дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04. Київ, 2021. 248 с.
2. Долгополова Л. А. *Інфінітив в історії німецької мови (IX–XX ст.)* : монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2010. 207 с.
3. Петрик Т. В. *Синтагматика та парадигматика ергативних дієслів у сучасній англійській мові* : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня кандидата філол. наук. 10.02.04 : Львів, 2001. 20 с.
4. Полховська М. В. Критерії розрізнення медіальних та ергативних конструкцій в англійській мові. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. 2012. № 26. С. 277–280.
5. Приходько А. М. Категорійний статус німецького субстантивованого партиципа. *Лінгвістичні студії Linguistic Studies Донецького національного університету імені Василя Стуса* : збірник наукових праць. 2018. Вип. 35. С. 52–58.
6. Родюк М. В. Семантичні витоки результативності дієприкметників в нідерландській мові. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія : Філологія. 2018. Вип. 18. С. 265–270.
7. Borik O., Gehrke B. Participles: Form, use and meaning. *Glossa : A Journal of General Linguistics*. 2019. 4 (1):109. P. 1–27.
8. Burzio L. *Italian syntax. A Government-Binding approach*. Dordrecht : D. Reidel Publishing Company, 1981. 470 p.
9. Gallman P. *Infinite Verbformen. Die Unterarten von infiniten Verbformen: Der so genannte Status*. 2014. URL: <https://docplayer.org/12444367-Prof-dr-peter-gallmann-jena-sommer-2014-dieunterarten-von-infiniten-verbformen-der-sogenannte-status.html>.
10. IDS-Grammatik : *Grammatisches Informationssystem „grammis“*. Mannheim: Institut für Deutsche Sprache. URL: <http://grammis.ids-mannheim.de>.
11. Linguistik online: Eine Open-Access-Zeitschrift für Linguistik. URL: <https://www.linguistik-online.net>.
12. Müller N. Ergative und unergative Verben aus Romanistischer Sicht. *BLicK : Bremer Linguistisches Kolloquium*. 2000. P. 43–52.
13. Oppenrieder W. *Von Subjekten, Sätzen und Subjektsätzen: Untersuchungen zur Syntax des Deutschen*. Tübingen : Max Niemeyer Verlag, 1991. 375 p.
14. Perlmutter D. M. Impersonal passives and the unaccusative hypothesis. *Berkeley Linguistic Society* 4. 1978. P. 157–189.
15. Pross T., Roßdeutscher A. Towards a correlation of form, use and meaning of German ge-prefixed predicative participles. *Glossa : A Journal of General Linguistics*. 2019. № 4 (1): 93. P. 1–31.
16. Salzmann M., Schaden G. The syntax and semantics of past participle agreement in Alemannic. *Glossa : a journal of general linguistics*. 2019. 4 (1): 105. S. 1–46.
17. Stechow A., Sternefeld W. *Bausteine syntaktischen Wissens. Ein Lehrbuch der generativen Grammatik*. Wiesbaden : VS Verlag für Sozialwissenschaften / Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH, 1988. 504 S.
18. Thurmair M. Das Modalpartizip im Deutschen – eine nicht zu vernachlässigende Konstruktion. *German as a Foreign Language*. 2013. № 2. S. 92–111.
19. Welke K. *Einführung in die Satzanalyse*. De Gruyter Studienbuch. 2007. 388 S.
20. Zeitschrift für Rezensionen : Zeitschrift für Rezensionen zur germanistischen Sprachwissenschaft. URL: <https://www.degruyter.com/view/journals/zrs/zrs-overview.xml>.

REFERENCES

1. Borovska O. O. (2021) Partytsyp i partytsypni konstruktсии u suchasnyy nimetskii movi: semantyko-strukturnyi ta funktsiyni aspekti: dys. ... kand. filol. nauk : 10.02.04. [Participle and Participial Constructions in Modern German: Semantic-Structural and Functional Aspects. Thesis. Manuscript: 10.02.04]. Kyiv. 248 s. [in Ukrainian].
2. Dolhopolova L. A. (2010) Infinityv v istorii nimetskoi movy (IX – XX st.): monohrafiia [Infinitive in the history of the German Language (19th – 20th cent.): monograph] Kyiv: Vyd. tsentr KNLU. 207 p. [in Ukrainian].

3. Petryk T. V. (2001) Syntahmatyka ta paradyhmatyka erhatyvykh diiesliv u suchasni anhliskii movi: avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kandydata filol. nauk. [Syntagmatics and paradigmatics of ergative verbs in modern English: thesis abstract] Lviv. 20 p. [in Ukrainian].
4. Polkhovska M. V. (2012) Kryterii rozrizznennia medialnykh ta erhatyvykh konstrukttsii v anhliskii movi [Criteria for distinguishing between medial and ergative constructions in English] Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu "Ostrozka akademiia". – Scientific Notes of Ostroh Academy National University, 26. 277–280. [in Ukrainian].
5. Prykhodko A. M. (2018) Katehoriinyi status nimetskoho substantyvovanoho partytsypa [Categorial status of the German substantivized participle] Lnhvistychni studii Linguistic Studies Donetskoho natsionalnoho universytetu imeni Vasylia Stusa: zbirnyk naukovykh prats. – Linguistic Studies of Vasyl' Stus Donetsk National University: collection of scientific papers, 35. 52–58. [in Ukrainian].
6. Rodiuk M. V. (2018) Semantychni vytoky rezultatyvnosti diiepryketnykiv v niderlandskii movi [Semantic origins of Dutch resultative participles] Visnyk Mariupolskoho derzhavnoho universytetu. Serii: Filolohiia. – Bulletin of Mariupol State University. Series: Philology, 18. 265–270. [in Ukrainian].
7. Borik O., Gehrke B. (2019) Participles: Form, use and meaning. *Glossa: A Journal of General Linguistics*, 4 (1):109. 1–27. [in English].
8. Burzio L. (1981) Italian syntax. A Government-Binding approach. Dordrecht: D. Reidel Publishing Company. 470 p. [in English].
9. Gallman P. (2014) Infinite Verbformen. Die Unterarten von infiniten Verbformen: Der so genannte Status [Infinite verb forms. The subtypes of infinite verb forms: The so-called Status]. URL: <https://docplayer.org/12444367-Prof-dr-peter-gallmann-jena-sommer-2014-dieunterarten-von-infiniten-verbformen-der-sogenannte-status.html>. [in German].
10. IDS-Grammatik: Grammatisches Informationssystem „grammis“. Mannheim: Institut für Deutsche Sprache [Grammatical information system «grammis». Mannheim: Institute for German Language]. URL: <http://grammis.ids-mannheim.de>. [in German].
11. Linguistik online: Eine Open-Access-Zeitschrift für Linguistik [Linguistics online: An open access journal for linguistics.]. URL: <https://www.linguistik-online.net>. [in German].
12. Müller N. (2000) Ergative und unergative Verben aus Romanistischer Sicht [Ergative and unergative verbs from a Romanistic perspective]. *BLiC: Bremer Linguistisches Kolloquium*. 43–52. [in German].
13. Oppenrieder W. (1991) *Von Subjekten, Sätzen und Subjektsätzen: Untersuchungen zur Syntax des Deutschen* [On subjects, sentences and subject sentences: Investigations into the syntax of German]. Tübingen: Max Niemeyer Verlag. 375 p. [in German].
14. Perlmutter D. M. (1978) Impersonal passives and the unaccusative hypothesis. *Berkeley Linguistic Society*, 4. 157–189. [in English].
15. Pross T., Roßdeutscher A. (2019) Towards a correlation of form, use and meaning of German ge-prefixed predicative participles. *Glossa: A Journal of General Linguistics*, 4 (1): 93. 1–31. [in English].
16. Salzmann M., Schaden G. (2019) The syntax and semantics of past participle agreement in Alemannic. *Glossa : a journal of general linguistics*, 4 (1): 105. 1–46. [in English].
17. Stechow A., Sternefeld W. (1988) Bausteine syntaktischen Wissens. Ein Lehrbuch der generativen Grammatik [Basics of syntactic knowledge. A textbook on generative grammar] Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften / Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH. 504 S. [in German].
18. Thurmair M. (2013) Das Modalpartizip im Deutschen – eine nicht zu vernachlässigende Konstruktion [The modal participle in German – a construction that should not be neglected]. *German as a Foreign Language*, 2. 92–111. [in German].
19. Welke K. (2007) Einführung in die Satzanalyse [Introduction to sentence analysis]. De Gruyter Studienbuch. 388 S. [in German].
20. Zeitschrift für Rezensionen: Zeitschrift für Rezensionen zur germanistischen Sprachwissenschaft [Journal for reviews: Journal for reviews on German linguistics]. URL: <https://www.degruyter.com/view/journals/zrs/zrs-overview.xml>. [in German].